

רווחת האוכלוסייה בישראל

הסקר החברתי 2013

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
Central Bureau of Statistics
دائرة الإحصاء المركزية

על הסקר

הסקר החברתי נערך על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מדי שנה מאז 2002, ומספק מידע על האוכלוסייה בישראל במגוון תחומים כגון תעסוקה, מצב כלכלי, מידת דתיות, בריאות, השכלה, דיור, חשיפה לעבריינות, קשר עם משפחה וחברים, נופש והתנדבות.

הסקר כולל גרעין של שאלות קבועות הנחקרות מדי שנה ונושא שנתי מיוחד שנחקר לעומק. בשנת 2013 הנושא המיוחד היה רווחת האוכלוסייה בישראל - מדידה רב-ממדית של העוני במדינת ישראל.

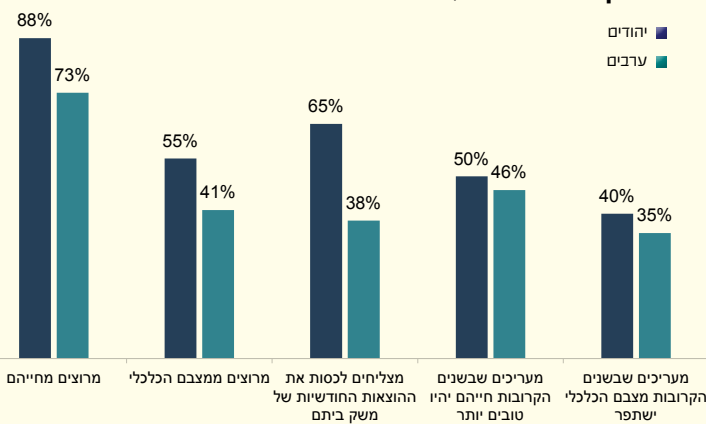
הסקר נערך בחודשים ינואר-דצמבר 2013. במסגרתו רואיינו כ-7,400 איש בני 20 ומעלה מכל רחבי הארץ, המייצגים כ-5 מיליון איש בגילים אלה (4.2 מיליון יהודים ו-0.8 מיליון ערבים).

ברצוננו להודות למשתתפים בסקר, שבזכות נכונותם לשותף פעולה במילוי השאלונים ניתן לספק את המידע לציבור.

שביעות רצון וציפיות לעתיד מהחיים ומהמצב הכלכלי

- באופן כללי האוכלוסייה בישראל מעידה על שביעות רצון מהחיים. 86% מבני 20 ומעלה מרוצים מחייהם, מתוכם 31% מרוצים מאוד ועוד 55% מרוצים. לא נמצא פער בין גברים לנשים בשביעות הרצון מהחיים. שביעות הרצון יורדת עם העלייה בגיל, מ-91% בקרב בני 20-24 עד ל-79% בקרב בני 75 ומעלה. 14% (כ-700 אלף נפש) לא כל כך מרוצים או בכלל לא מרוצים מחייהם.
- 53% מרוצים ממצבם הכלכלי. שביעות רצון מהמצב הכלכלי קשורה לרמת ההכנסה: 34% מבעלי הכנסה הנמוכה מ-2,000 ש"ח לנפש במשק הבית, 46% מבעלי הכנסה של 2,001-4,000 ש"ח לנפש, ו-70% מבעלי הכנסה הגבוהה מ-4,000 ש"ח לנפש, מרוצים ממצבם הכלכלי. 47% מבני 20 ומעלה אינם מרוצים ממצבם הכלכלי - 45% מהיהודים ו-59% מהערבים, 49% מהנשים ו-45% מהגברים.
- 39% מבני 20 ומעלה מצפים לשיפור במצבם הכלכלי בשנים הקרובות: חרדים מצפים לשיפור יותר מחילונים (49% לעומת 38%, בהתאמה), ויהודים יותר מערבים (40% ו-35%, בהתאמה).
- 60% מבני 20 ומעלה מצליחים לכסות את כל ההוצאות החודשיות של משק ביתם. שיעור הגברים גבוה משיעור הנשים - 62% לעומת 58%, בהתאמה. בקרב היהודים, חילונים מצליחים לכסות את כל הוצאותיהם בשיעור גבוה יותר מחרדים (72% לעומת 54%, בהתאמה). 39% מבני 20 ומעלה אינם מצליחים לכסות את כל ההוצאות החודשיות של משק ביתם.

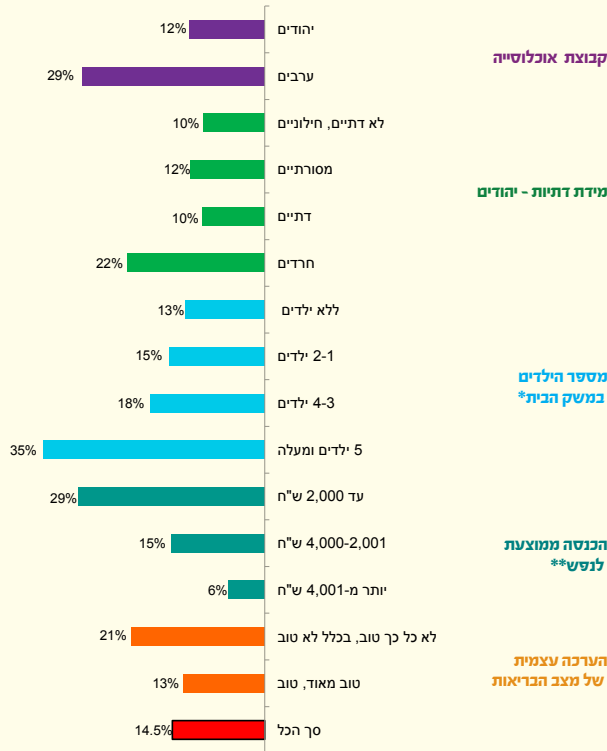
1 בני 20 ומעלה לפי שביעות רצון וציפיות לעתיד מהחיים ומהמצב הכלכלי ולפי קבוצת אוכלוסייה, 2013

תחושת עוני

- אחד מכל שבעה מבוגרים בגיל 20 ומעלה, הרגיש עני בשנה האחרונה (14.5%, אומדן של 725.3 אלף נפש). שיעור המרגישים עניים גבוה יותר בקרב צעירים מאשר בקרב מבוגרים: 17% מבני 20-44 הרגישו עניים בשנה האחרונה, 13% מבני 45-64 ו-9% מבני 65 ומעלה.
- 29% מהערבים ו-22% מהחרדים הרגישו עניים בהשוואה ל-10% בקרב יתר האוכלוסייה.

2 בני 20 ומעלה שהרגישו עניים בשנה האחרונה, לפי תכונות נבחרות, 2013

* ילדים מתחת לגיל 18

** מבוסס על דיווח המרואיינים על שווח ההכנסה הכוללת ברוטו לחודש של כל בני משק הבית מכל המקורות, לפני ניכוי המס.

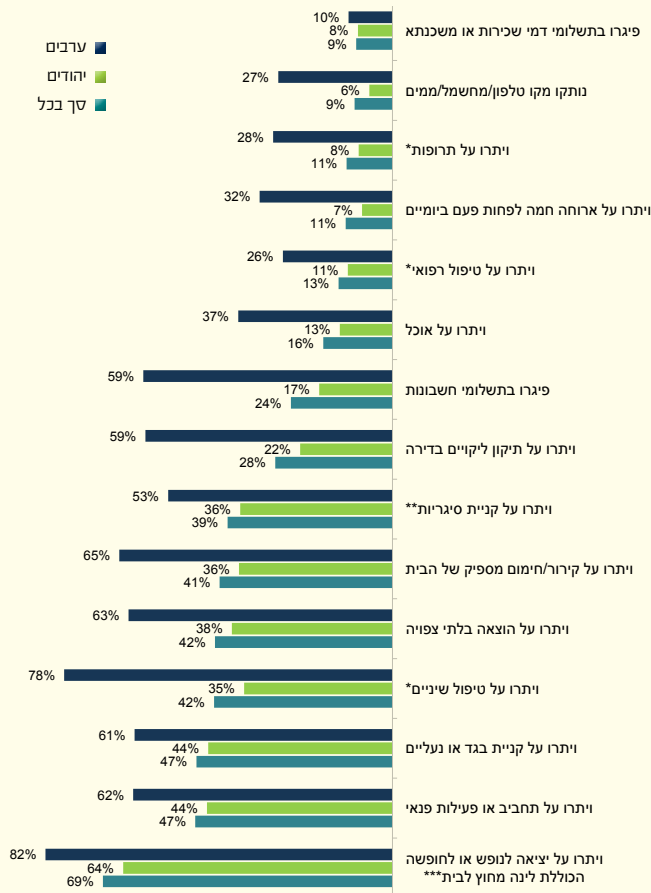
- 27% ממחפשי העבודה ("בלתי מועסקים") הרגישו עניים בשנה האחרונה, וכן 12% מהמועסקים ו-18% מאלו שאינם בכוח העבודה.
- בקרב בני 25-64, במשקי בית שבהם שני בני הזוג אינם עובדים - 28% הרגישו עניים, במשקי בית שבהם אחד מבני הזוג עובד - 21% הרגישו עניים, ובמשקי בית שבהם שני בני הזוג עובדים - 9% הרגישו עניים.
- אנשים שדיווחו על תחושת עוני, דיווחו בדרך כלל גם על מצוקות נוספות, בשיעורים גבוהים יחסית לשאר האוכלוסייה: 33% מאלה שהרגישו עניים בשנה האחרונה, אינם מרוצים מחייהם (לעומת 14% מכלל האוכלוסייה), ל-24% אין על מי לסמוך בשעת משבר או מצוקה (לעומת 11% מכלל האוכלוסייה), 23% מרגישים מדוכאים לעתים קרובות (לעומת 9% מכלל האוכלוסייה).
- עם זאת, יותר משליש מאלה שהרגישו עניים, אופטימיים לגבי עתידם הכלכלי. 36% מעריכים כי מצבם הכלכלי ישתפר בשנים הקרובות, 24% מעריכים שמצבם הכלכלי לא ישתנה ו-31% מעריכים שמצבם הכלכלי ירוע (9% לא ידעו להעריך).

1 אנשים שאינם בכוח העבודה הם אלה שאינם מועסקים ושלא חיפשו עבודה באופן פעיל בארבעת השבועות האחרונים.

יתורים עקב קשיים כלכליים

- 16% מבני 20 ומעלה ויתרו על אוכל בגלל קשיים כלכליים (כ-822.2 אלף נפש).
- 11% ויתרו על ארוחה חמה לפחות פעם ביומיים בגלל קשיים כלכליים (כ-559.0 אלף נפש). 15% מהחרדים ויתרו על ארוחה חמה.
- 41% ויתרו על חימום או על קירור מספיק של בתיהם בגלל קשיים כלכליים (כ-2.1 מיליון נפש). 67% מהגרים במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית הממוצעת לנפש היא עד 2,000 ש"ח, ויתרו על חימום או על קירור.
- 9% דיווחו כי נותקו מקו טלפון, מחשמל או ממים בשל אי-תשלום חשבונות (כ-452.3 אלף נפש).
- כ-66% נזקקו לתרופות במרשם רופא. 11% מהם ויתרו על רכישת התרופות עקב קשיים כלכליים (כ-358.9 אלף נפש). 23% מהמגדירים את מצבם הבריאותי כלא טוב וזקוקים לתרופות במרשם רופא, ויתרו על התרופות.
- 66% נזקקו לטיפול שיניים. 42% מהם ויתרו על טיפול שיניים עקב קשיים כלכליים (כ-1.4 מיליון נפש).

3 בני 20 ומעלה שנאלצו לוותר על רכישת מוצרים ושירותים עקב קשיים כלכליים, לפי קבוצת אוכלוסייה, 2013

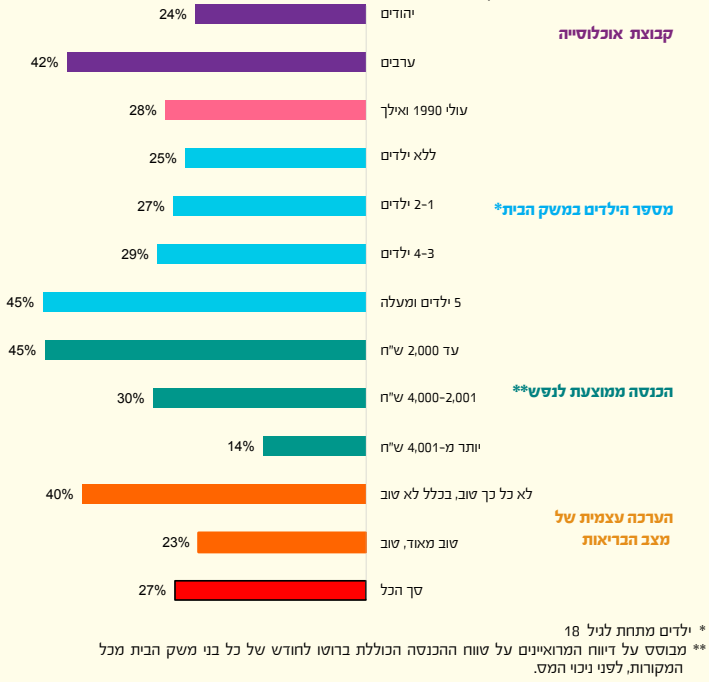

* אחוז מאלה שהיו זקוקים לשירות (טיפול שיניים/ טיפול רפואי/ תרופות)
 ** אחוז מהמעשנים
 *** אחוז מאלה שלא יצאו לנופש בשנה האחרונה

הערכת השינויים במצב הכלכלי בחמש השנים האחרונות

- 38% דיווחו שחל שיפור במצבם הכלכלי בחמש השנים האחרונות. שיפור במצב הכלכלי ניכר יותר בקרב צעירים בני 20-44. 48% מהם דיווחו על שיפור, לעומת 31% מבני 45-64 ו-19% מבני 65 ומעלה. 35% מהחרדים ו-29% מהערבים דיווחו על שיפור במצבם הכלכלי בחמש השנים האחרונות.
- 27% דיווחו על הרעה במצבם הכלכלי כיום, בהשוואה למצבם לפני חמש שנים: 24% מהיהודים לעומת 42% מהערבים, 22% מהמועסקים לעומת 45% ממחפשי העבודה ו-34% מאלה שאינם בכוח העבודה. גרושים דיווחו על הרעה במצבם הכלכלי יותר מנשואים (37% לעומת 26%, בהתאמה).

4 בני 20 ומעלה שמצבם הכלכלי הורע בחמש השנים האחרונות, לפי תכונות ונבחרות, 2013

מקבלים סיוע מעמותות או ממתנדבים (ללא תשלום)

- 5.5% מבני 20 ומעלה קיבלו סיוע מעמותות או ממתנדבים בשנה האחרונה. יהודים וערבים הסתייעו בעמותות ובמתנדבים בשיעור דומה (5.4% ו-6%, בהתאמה). שיעור גבוה במיוחד של מסתייעים בעמותות ובמתנדבים נמצא בקרב החרדים (20%), בקרב בעלי הכנסה ממוצעת של עד 2,000 ש"ח לנפש (12%) ובקרב אנשים הגרים ביישובים באשכול חברתי-כלכלי נמוך (11%).
- 45% מאלו שקיבלו סיוע מדווחים כי קיבלו מוצרים כגון מזון, ארוחות, ביגוד וריהוט. 43% קיבלו תמיכה כספית, 21% קיבלו סיוע רפואי ונפשי (ציוד רפואי, עזרה לחולים וכד'), 18% קיבלו סיוע בחינוך, בלימודים או בהכשרה מקצועית וכ-10% קיבלו סיוע בתחומים אחרים.
- מקרב מקבלי הסיוע - 74% קיבלו סיוע מעמותה, 13% קיבלו סיוע ממתנדב פרטי ו-12% נוספים קיבלו סיוע גם מעמותה וגם ממתנדב פרטי.

1 הרשויות המקומיות מסווגות ל-10 אשכולות. אשכול 1 מציין את הרמה החברתית-כלכלית הנמוכה ביותר ואשכול 10 - את הרמה הגבוהה ביותר. ב"אשכול חברתי-כלכלי נמוך" הכוונה לאוכלוסייה שגרה ביישובים שבאשכולות 1-3.

חששות בנוגע לעתיד הכלכלי

- שניים מכל שלושה ישראלים מוטרדים מכך שלא יוכלו לחסוך כסף לעתיד (כ-3.25 מיליון נפש). 79% מהערבים מוטרדים מכך בהשוואה ל-62% מהיהודים. בקרב החרדים שיעור המוטרדים מכך שלא יוכלו לחסוך לעתיד נמוך (51%) בהשוואה ליתר האוכלוסייה היהודית (63%).
- 59% מוטרדים מכך שלא יוכלו לתמוך בילדיהם בעתיד (כ-3.0 מיליון נפש): 76% מהערבים ו-56% מהיהודים, וכן 47% מהחרדים לעומת 55% משאר האוכלוסייה היהודית.
- 55% מוטרדים מכך שלא יוכלו להתקיים בכבוד לעת זקנה (כ-2.8 מיליון נפש), 66% מהערבים ו-53% מהיהודים. שיעור המוטרדים מכך שלא יוכלו להתקיים בכבוד לעת זקנה בקרב החרדים נמוך יחסית בהשוואה לשאר האוכלוסייה היהודית (37% ו-55%, בהתאמה).
- 52% מוטרדים מכך שיהיו תלויים כלכלית באחרים (כ-2.6 מיליון נפש). שיעור הנשים החוששות מכך שתהיינה תלויות כלכלית באחרים, גבוה בהשוואה לשיעור הגברים (57% לעומת 48%, בהתאמה).
- ל-13% מהמועסקים בגיל 20 ומעלה, יש חשש גדול לאבד את עבודתם, 21% מהמועסקים הערבים ו-12% מהמועסקים היהודים. עצמאים חוששים לאבד את עבודתם יותר מאשר שכירים (19% לעומת 12%, בהתאמה).
- 40% מהמועסקים מעריכים כי סיכוייהם קטנים או שאין להם סיכוי כלל למצוא מקום עבודה אחר ברמת ההכנסה הנוכחית לפחות, אם יאבדו את מקום עבודתם. באחוז זה חלה אמנם עלייה בהשוואה ל-2010 (36%), אך הוא עדיין נמוך בהשוואה לשיא שנרשם ב-2003 (55%).

5 מועסקים בני 20 ומעלה החוששים מאוד לאבד את מקום עבודתם ומעריכים כי סיכוייהם למצוא עבודה קטנים, 2002-2013

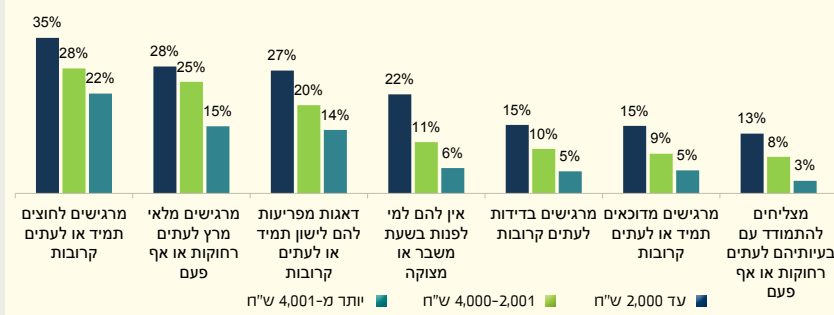

- מבין משלחי היד השכיחים, כמעט רבע (24%) מהעובדים הבלתי מקצועיים (למעט עובדי ניקיון) חששו או חששו מאוד שלא תהיה להם עבודה בשנה הקרובה. הדבר נכון גם לגבי 19% מעובדי הניקיון, 18% מהעובדים המקצועיים בתעשייה, בנינו ובחקלאות ועובדים מקצועיים אחרים, ושיעור דומה בקרב עובדי שירות לקוחות. לעומת זאת, שיעור גבוה של מועסקים שחשו ביטחון תעסוקתי גבוה נמצא במשלחי היד: רופאים - 84%, אחיות - 79%, מורים בבתי הספר העל-יסודיים - 73% ועובדים פרה-רפואיים (למעט אחיות) - 71%.

תפיסות ביחס למצבי לחץ, בדידות ומצוקה

- 27% מבני 20 ומעלה הרגישו לחוצים לעתים קרובות בשנה האחרונה, כ-1.4 מיליון נפש. שיעור הנשים שהרגישו לחוצות גבוה יותר משיעור הגברים (30% לעומת 24%, בהתאמה). 17% מהחרדים הרגישו לחוצים, בהשוואה ל-27% משאר היהודים ול-33% מהערבים.
- 9% מבני 20 ומעלה הרגישו מדוכאים לעתים קרובות, כ-434 אלף נפש. שיעור הנשים שדיווחו על תחושת דיכאון גבוה יותר בהשוואה לשיעור הגברים (10% לעומת 7%, בהתאמה). 14% מהערבים הרגישו מדוכאים לעתים קרובות, בהשוואה ל-4% בקרב החרדים ול-8% בקרב שאר היהודים.
- 9% (כ-455 אלף נפש) הרגישו בדידות לעתים קרובות, ו-19% נוספים הרגישו בדידות לפעמים או מדי פעם. שיעור הנשים שהרגישו בדידות לעתים קרובות, גבוה משיעור הגברים (11% לעומת 8%, בהתאמה). מבוגרים הרגישו בדידות בשיעורים גבוהים יותר בהשוואה לצעירים יותר - 16% מבני 65 ומעלה חשו בדידות לעתים קרובות, בהשוואה ל-7% מבני 20-64.
- 11% מהישראלים (כ-573 אלף נפש) דיווחו כי אין להם למי לפנות בשעת משבר או מצוקה: 13% מהגברים ו-10% מהנשים. שיעור גבוה יחסית של אנשים שאין להם למי לפנות בזמן משבר או מצוקה נמצא בקרב הערבים (29%), בקרב המדווחים כי מצב בריאותם לא טוב (23%), בקרב גרושים (18%) ובקרב בני 65 ומעלה (16%).
- 39% מבני 20 ומעלה הרגישו מלאי מרץ לעתים קרובות, ו-39% נוספים הרגישו מלאי מרץ לפעמים או מדי פעם. 21% הרגישו שהם מלאי מרץ רק לעתים רחוקות או אף פעם (כ-1.1 מיליון נפש).
- ל-19% מבני 20 ומעלה (כ-960 אלף נפש) דאגות מפריעות לישון לעתים קרובות. ל-34% נוספים דאגות מפריעות לישון לפעמים או מדי פעם. שיעור הנשים שהדאגות מפריעות להן לישון לעתים קרובות, גבוה משיעור הגברים (22% לעומת 16%, בהתאמה).
- שיעור המרגישים בדידות, לחץ ומצוקה, במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית הממוצעת (ברוטו) נלפס הייתה עד 2,000 ש"ח, גבוה לעומת השיעור במשקי בית שבהם ההכנסה החודשית נלפס הייתה גבוהה יותר.

6 בני 20 ומעלה המרגישים בדידות, לחץ ומצוקה, לפי הכנסה ממוצעת לנפש במשק בית, 2013

הנושאים השנתיים המיוחדים של הסקר החברתי:

- סקר 2015 - עמדות כלפי שירותי ממשל ומעורבות אזרחית (יפורסם בעתיד)
- סקר 2014 - איכות הסביבה והון חברתי (יפורסם בקרוב)
- סקר 2013 - רווחת האוכלוסייה בישראל
- סקר 2012 - הסדרי פנסיה ופרישה והתארגנויות עובדים
- סקר 2011 - למידה לאורך חיים ושימוש בשפות
- סקר 2010 - בריאות ואורח חיים ושימוש במחשב ובאינטרנט
- סקר 2009 - דתיות ומשפחתיות
- סקר 2008 - מוביליות חברתית
- סקר 2007 - רווחת האוכלוסייה ועמדות כלפי שירותי ממשל
- סקר 2006 - מטפלים ללא תמורה כספית
- סקר 2005 - השתתפות בכוח העבודה
- סקר 2004 - סידורים לילדים והקשר לתעסוקת הורים
- סקר 2003 - רווחת האוכלוסייה בישראל
- סקר 2002 - הסדרי פנסיה וחיסכון

באתר האינטרנט של הלמ"ס ניתן למצוא מידע נוסף בנושא הסקר החברתי, כולל הפרסומים השנתיים ומחולל הלוחות.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

אתר אינטרנט: www.cbs.gov.il
דוא"ל: info@cbs.gov.il

טלפונים במרכזי המידע

ירושלים: 02-6592666
תל אביב-יפו: 03-5681933

רווחת האוכלוסייה בישראל